

Родово одговорни буџетски иницијативи во Република Македонија

Родово одговорни буџетски иницијативи во Република Македонија започнаа да се спроведуваат од 2009 година од страна на Министерството за труд и социјална политика. Во 2012 година Владата на Република Македонија донесе Стратегија за родово одговорно буџетирање (РОБ), со што родово одговорни буџетски иницијативи беа дел од активностите и на останатите министерства и единици на локалната самоуправа.

Како одговор на усвојувањето на Стратегијата на РОБ, Министерството за финансии за првпат ги измени буџетските инструкции за 2013 и 2014 година (буџетски циркулар за буџетски корисници на централно ниво) со кој се задолжуваат три министерства (Министерство за труд и социјална политика, Министерство за здравство и Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство) и Агенцијата за вработување на Република Македонија, за избор на програма за родова анализа и развивање на релевантни родови индикатори на излезно ниво за следење на влијанието на програмите врз жените и мажите.

Од 2015 година, овие одредби се однесуваат на сите буџетски корисници на централно ниво. Овие измени на буџетскиот циркулар директно придонесуваат кон имплементација на Законот за еднакви можности на жените и мажите, како и Стратегијата за родова еднаквост (2013-2020), кои бараат вклучување на родовата перспектива во процесот на планирање на политики и буџетирање.

До 2016 година, родово одговорното буџетирање е пилотизирано од 7 ресорни министерства (Министерство за труд и социјална политика, Министерство за здравство, Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, Министерство за правда, Министерство за култура, Министерство за внатрешни работи, Министерство за информатичко општество и администрација, вклучително и две државни агенции (АВРМ и АППРМ) со континуирано стручно менторство обезбедено од UN Women. Според методологијата, ресорните министерства и државните институции се обврзани да спроведат основна родова анализа на одредена секторска програма и да развијат родови аутпут индикатори, како и да продолжат да следат напредок во спроведувањето на избраните програми и нивното влијание.

Во октомври 2017 година кон подготовка на родово буџетските иницијативи со родова анализа на една буџетска програма се приклучија 7 министерства и една агенција: Министерство за финансии, Агенција за млади и спорт, Министерство за надворешни работи, Министерство за економија, Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, Министерство за образование и наука, Министерство за одбрана, и Министерство за животна средина и просторно планирање.

Буџетските изјави беа подготвувани за програми кои ќе се реализираат во 2018 година со обезбедени буџетски средства од буџетите на овие институции за 2018 година.

Во прилог табела на институции кои во прилог на Буџетот за 2018 година подготвија Родово буџетски Изјави:

Родово буџетски изјави 2018						
	Институција	Програма	Предложени интервенции	Очекувани резултати	Буџет	Објавена
1	Министерство за одбрана	Воена академија	<p>- Промоција и доближување на воената професија на поголем број средношколки/ци преку учество на млади жени офицери во ТВ емисии, написи во списанието ШТИТ, промоции на успешни кариери, учество на Меѓународниот саем за образование и кариера итн.</p> <p>- Можности за развој во понатамошната кариера, но и понатамошното стручно усовршување и оспособување.</p> <p>-Обезбедувањето на добра инфраструктура, односно обезбедувањето на услови во сместувачките капацитети.</p> <p>-Разбирање на важноста од спроведувањето на обуки т.е неопходност од родово сензитивирање на наставниот кадар и на кадарот од Центарот за обука на питомци.</p>	<p>- Пораст на бројот на пријавени кандидатки/кандидати по објавените конкурсиза прв циклус на студии за 20%;</p> <p>- Застапеност на родови содржини во наставниот процес во следнивете предмети: воена психологија, Воена социјологија и Воена андрагогија;</p> <p>- Создавање на соодветни услови за престојување на питомките/питомците во согласност со прифатените преку подобрување на сместувачките капацитети и запазување на стандардите за питомките/ците при сместување во интернати и изведување на обуки и вежби;</p> <p>- Водење статистика, односно воспоставување на база со</p>	12.000.000	http://morm.gov.mk/?page_id=2749&lang=mk

				родово – разделени податоци во однос на пријавените кандидатки / и примени питомки/ци и водење на досиеја според успехот , како и при промовирање во чинови.		
2	Министерство за надворешни работи	K2- Стручно оспособување и усовршување	<p>-Унапредување на еднаквиот пристап до стручно усовршување за дипломаатите од кариера и охрабрување на жените за активно учество во овие активности;</p> <p>- Унапредување на критериумите за упатување на жените во дипломатијата и создавање на флексибилни и поволни услови за хармонизација на приватниот и професионалниот живот на жените во дипломатијата;</p> <p>- Анализа на факторите кои влијаат на жените дипломати и ги обесхрабруваат да аплицираат на конкурсите за упатување на мандат и обуки во странство, и превземање на мерки и активности за евентуално намалување или остранување на пречките;</p> <p>-Прибирање на информации за позитивни искуства и практики во други земји, кои се покажале како делотворни за унапредување на родовата рамноправност во</p>	<p>- Стручно оспособување и усовршување на дипломатите со цел реализација на поставената визија, имено создавање на професионална дипломатија со поеднакво учество на мажите и жените на сите нивоа;</p> <p>- Анализа на критериумите за упатување на ДКП и воведување на принципот на еднакви можности, како дополнителен критериум во условите за аплицирање кој би овозможил родова рамноправност при изборот;</p> <p>- Истражување за причините заради кои бројот на пријавани кандидати жени е помал за упатување во ДКП и креирање на овозможувачка средина за еднакво учество на жените и мажите на овие позиции;</p>	400.000	http://mfa.gov.mk/images/Strateski_plan_budjet_i_nabavki/Rodovo-budzetska-izjava.pdf

			дипломатијата;	- Организирање на средби, работилници и други настани со цел запознавање со родова рамноправност, промовирање на родовите перспективи и зголемување на родовта свесност кај носителите на одлуки;		
3	Министерство за образование и наука	Унапредување на образовниот систем од аспект на родовата компонета (еднакви можности на мажите и жените)	<p>-Ревидирање на наставните програми и содржини во основно и средно образование од аспект на родовата рамноправност и остранување на стереотипите и предрасудите кои се главните причини за дискриминацијата на жените/ девојчињата изразена низ содржините и кои значително влијаат врз нивната професионална ориентација во понатамошниот образовен процес;</p> <p>- Ревидирање на учебниците од аспект на родова рамноправност;</p> <p>- Ревизија и унапредување на Концепцијата за изработка на учебник и методологијата за вреднување на учебник од аспект на родовата еднаквост;</p> <p>- Изготвување на редовни родово сензитивни статистички податоци, од аспект на Програмата за студентски стандард, преку кои би се анализираа состојбата во</p>	<p>- Креирање на стимулативни мерки за девојчињата за запишување на студиски програми на високо образовните установи од областа на техничко – технолочките науки, ИТ и био- технички, преку унапредување на моделот на стипендирање, се очекува како крајна цел да влијае на подобрување на можностите за вработување на жените;</p> <p>- Елиминирање на стереотипите и воведување на родово сензитивно образование во целиот образовен систем со крајна цел изградба на родово недискриминаторско општество и искоренување на стереотипите за родови улоги;</p>		http://mon.gov.mk/index.php/dokumenti/strateshki-plan

			образованието од аспект на родова рамноправност, би ги идентификувале конкретните проблеми и би креирале политики за нивно надминување;			
4	Министерство за економија	Поддршка на занетството во Република Македонија.	<p>- Промовирање на Програмата за конкуретност, иновации и преприемништво преку организирање презентации во осумте палнски региони;</p> <p>- При објавување на јавните повици за предложените мерки да се информираат стопанските комори, здруженија и асоцијации на жени со цел поголема информираност за компаниите за можностите кои се нудат преку владини програми и користење на разни поволности од буџетот на РМ;</p>	<p>- Подобрено информирање и подигање на свеста на жените за можностите кои се нудат во пристапот до субвенции за развој на сопствени бизниси;</p> <p>- Засилени активности во делот на женското претприемништво и подобар пристап за жените до можностите за развој на сопствени бизниси;</p> <p>-Зголемување на буџетот / фондот за женско претприемништво;</p> <p>-Подобрена координација со останатите институции (АВРМ, ЕЛС итн) во обезбедување на можности за развој на женското претприемништво и пристап до можностите за кофинасирање за развој на бизнис</p>	2.200.000	http://www.economy.gov.mk/doc/izvestai

5	Министерство за финансии	Субвенционирање на станбен кредит преку реализација на проектите „Купи куќа, купи стан“ и „Купи куќа за млади“	<p>- Овозможување подобро запознавање на жените со можностите кои ги дава овој проект преку соодветни кампањи кои за таа цел би биле организирани и поврзаност на Министерството за финансии со своите подрачни одделенија низ републиката, како и со општините за промоција на наведениот проект.</p>	<p>- Брошури преку кои жените би биле запознаени со можностите кои ги нуди проектот, а преку кои би се подигнала свеста дека истите можат да бидат носители/сопственици на имотот;</p> <p>- Зголемување број на лица од женски пол - носители на субвенциониран станбен кредит кои би го решиле станбеното прашање;</p> <p>- Зголемување на свеста кај жените за решавањето на сопственото станбено прашање;</p>	120.000.000	
6	Министерство за животна средина и просторно планирање	Програма за инвестирање во животна средина	<p>- Вклучување на нов критериум во Конкурсот за распределување на средства за финансирање и реализирање на програми, проекти и други активности од областа на животната средина за апликанти здруженија на граѓани кои промовираат вредности за унапредување на родовата еднаквост;</p> <p>- Во рамките на постоечките мерки</p>	<p>- Вклучување на родовата перспектива во Програмата за инвестирање во животната средина за 2019 година, со афирмативни мерки кои поддржуваат вредности кои ја промовираат еднаквоста на жените и мажите во областа на животната средина.</p> <p>- Поддршка на проекти кои промовираат вредности за</p>	98.000.000	http://www.moe.gov.mk/?page_id=13453

			во Конкурсот да се предвидат одредени афирмативни мерки со кои ќе се поддржат и ќе се охрабрат граѓански здруженија кои промовираат вредности за унапредување на родовата еднаквост во областа на животната средина	унапредување на родовата еднаквост во областа на животната средина; Водење на родово разделена статистика во рамки на сите активности и поддржани проекти од Програмата за инвестирање во животната средина;		
7	Министерство за земјоделие, шумарство и водостопанство	Земјоделство и рурален развој	- Родово разделени податоци кои ќе ја отсликаат старосна структура на жените и мажите по региони, по региони, по општини, по населени места, за апликантите и корисниците на поддршката од Програмите за финасиска поддршка	- Зголемување на % на искористеност од целокупната програма за рурален развој од страна на носители наземјоделските стопанства кои се жени.	2.132.000.000	
8	Агенција за млади и спорт	Спортска надеж	- Зајакнување на капацитетите ана вработаните во Агенцијата за млади и спорт за прашањето не еднаквите можности на мажите и жените преку обуки; -Вклучување на родовата перспектива во програмите на Агенцијата за млади ис спорт преку креирање на специфични мерки за поддршка на жените и мажите спортски и спортски клубови во женска конкуренција;	- Зголемување на бројот на девојки вклучени во Програмата „ 500 стипендии Спортска надеж“; - Спроведување најмалку две обуки на годишно ниво за родова еднаквост за вработените во Агенција за млади и спорт; - Отпочнување на процес на ревидирање на политиките и програмите од надлежност	22.489.680	http://www.ams.gov.mk/images/%D0%90%D0%9C%D0%A1-%D0%A0%D0%9E%D0%94%D0%9E%D0%92%D0%90%D0%91%D0%A3%D0%8F%D0%95%D0%A2%D0%A1%D0%9A%D0%90%D0%98%D0%97%D0%88%D

		<ul style="list-style-type: none"> - Обезбедување на посебни поттикнувања и мотивирање на спортски клубови кои се натпреваруваат во женска конкуренција и преку објавување на конкурсите од страна на Агенцијата за млади и спорт при аплицирање во сегментите во кои треба да бидат опфатени и спортските; - Едукација на анионалните спортски федерации за одржлив спортски систем со унапредување на родовата еднаквост во спортот и спортските дисциплини; - Родова перспектива во гункција на правата на жените во работењето на спортските клубови и националните спортски федерации, и во органите и телата на спортските клубови односно федерации; - Организирање на настан за промовирање на жените во спортот; 	<p>на Агенцијата за млади и спорт со цел вклучување на родовата перспектива во истите;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Родово одговорен пристап при подготовка на термините за користење на спортските објекти; - Зголемен број на девојки кои професионално се занимаваат со спорт; 	<p>0%90%D0%92%D0%900001_0001.pdf</p>
--	--	---	---	--